

DEN VÄSTSVENSKA BATALJONEN hade en stab som var rekryterad inte bara från hela Sverige utan även från Danmark. I norr hade vi Inge Grahn från Kiruna, i söder hade vi Bertil Nilsson från Hässleholm, i väster hade vi Laura Swaan från Göteborg och i öster hade vi Annika Lundin från Stockholm. Det var en lyckosam blandning.

Kryddan i hela anrättningen var våra danska vänner Peter Sörensen, Jensenius Jacobsen, Sten Iversen och Kim Meyer.

Det var en stab med många yrkesskickliga medlemmar. Frågan är dock om inte de flesta proffsen fanns på S4, logistiksektionen. Det var nödvändigt för att få ordning på NORDBAT 2:s utrustning. Det arbetet var enormt men Ni lyckades på S4. Tack Göte Lundmark, Bertil Nilsson och Börje Tyvik med medarbetare.

Personalsektionen kan heller aldrig ta ledigt. Det skall ju roteras, åkas på leave eller åkas på tjänsteresa. Och med de långa transporter via Split har det varit ett komplicerat arbete. Men det har fungerat bra. Tack för det Håkan Nyström.

Dessutom skall ju bataljonen ha lite verksamhet vid sidan av OP-tjänsten. Därför har Stefan Hallén och Kurt Olsson haft ett strängt arbete.

På S2 har våra militära informatörer smugit omkring i trenchcoats och slokhatt. Nej, så var det ju inte men nog har vi kallat Lennart Carnebro, Mikael Lindbergh, Pontus Hedberg och Lars Nilsson för våra egna "Hamilton, Hamilton och Hamilton". Ni lade ned ett mycket engagerat arbete på att förse C NORDBAT 2 med underlag inför beslutsfattning.

Den sektion som förmodligen hade de närmaste kontakterna med våra kompanier och även civila myndigheter var S3. Hur mycket tid lade inte Inge Grahn och Arne Ceder ned på att få fram material för vägbyggen och OP-byggen? Kaj Eklund som chef behövde ju bara ge order. Näja, en del annat också kanske!

Kring vissa människor händer det alltid saker. Laura Swaan var en sådan. När Laura gick VB hände det alltid något.

Mats Bergström var helt suverän som sambandschef. Det Mats inte kunde var inte värt att kunna. "Fredsmäklaren från Tibro" blev ett begrepp efter en artikel i lokalpressen i Skövde.

Peter von Essen förhandlade med skiftande framgång med framför allt 2:a kåren. Det har inte varit lätt och ibland var nog Peter lite trött på bosnierna. Men det var bra att ha med en riktig baron på bataljonen. Dessutom en som var briljant i engelska.

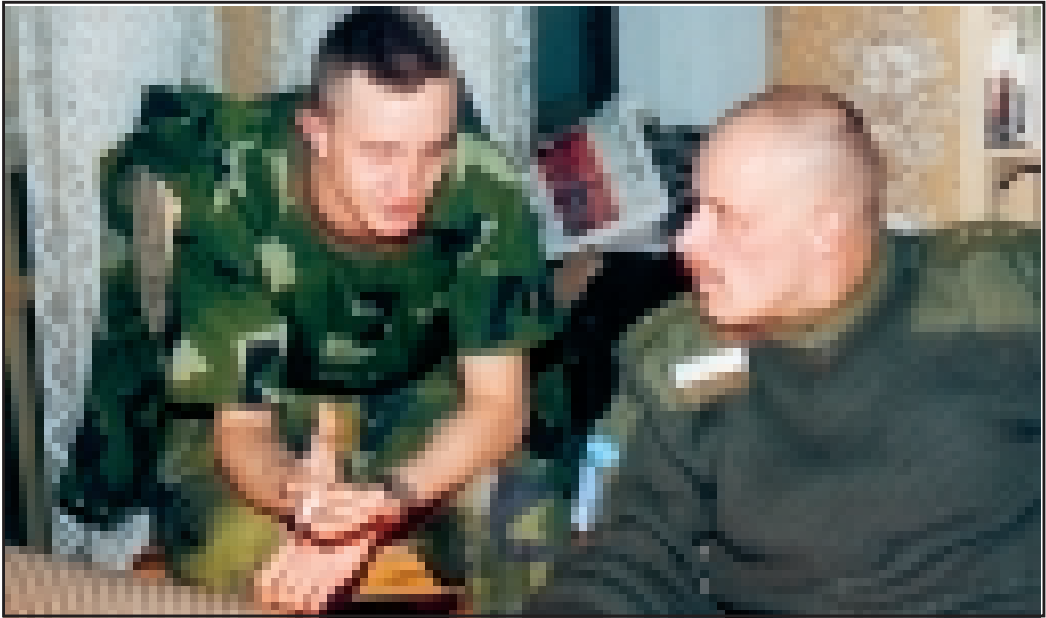
Tidigt fanns ideer om vårt informationssystem, både massmedia och interninformation. Där har Lars Hartelius på pressavdelningen spelat en viktig roll. Tillsammans med Håkan Nyström på Pers hade han ideerna. Många av dessa har förverkligats med "Radio Dobro".

John, han skrev många artiklar som publicerats i den svenska pressen.

Lägg därtill att som ställföreträdare hade jag, från och med tiden efter jul, min granne från Varnhem - Ronald Månsson. Då är det inte svårt att förstå att jag tycker att den här missionen i Bosnien var höjdpunkten i mitt liv som yrkesofficer. Därtill har vår rutinerade stab verksamt bidragit.

Tack alla Ni som jag fick tillbringa vintern 1994/95 tillsammans med i Bosnien!
Östen Kvarnlöf COS NORDBAT 2

Egentligen tänkte jag skriva om allt det där som inte har fått plats på andra ställen i denna bok; Min excentriske containerkamrat som varje morgon väckte oss med att låta som Max von Südow och yttra orden ”Det är en uuuuschel dag!” och som vid order från högre ort satte upp ett anslag på vår container: ”Radioteatern ger: KASERN B, i rollerna: Johan Norberg, Harald Ekedahl och Pontus Hedberg, en pjäs av Lars Norén.” Jag skulle nämna Victor Lima goskör som i det flammande ljuset av granatbeskjutning mot Tuzla stod utanför en åttaåringars fönster och sjöng ”Kom du ljuva hjärtevän” på klingande svenska på hennes födelsedag och jag skulle ge ett hedersomnämmande till PX-Lasse som arbetade upp PX:et till oanade höjder inte ifrån en nollnivå utan snarast ifrån minus och därmed starkt bidrog till finansieringen av den bok som du nu håller i handen. Även programmeraren på 9:e kompaniet bör nämnas som själv utvecklade såväl ett fungerande schiffersystem som användes vid rapportering från OP:na, som ett dataprogram för att lagra och presentera alla shootrep’s. Även NSE i Split och den alltid oklanderlige och välputsade Fk Strick och de andra man mötte där ”Dräpar’ n”, ”Gustav Wasa” och den timide majoren Andersson skulle behöva skrivas om liksom de mera laddade episoder då jag på nära håll såg serber pulsa iväg i halvmeterdjup snö, på väg mot minfält några hundra meter bort som låg mellan dem och deras anhöriga som tidigare flytt och hur de hjälptes av människor ifrån andra minoriteter av ren medmännisklighet. En sida är dock för fjuttigt för allt det där.

Harald Ekedahl

S2:s syn på missionen

Majoren Lennart Carnebro basade för S2 som gav besked om väder och händelser i Bosnien - det som kallades information. Ibland lyckades S2 med väderprognoserna och för säkerhets skull gavs ibland dubbla prognoser...

Så här ser Carnebro på sina och sektionens sex månader i Bosnien!

Vår sektionens arbete har karaktäriserats av att vi varje månad har sagt till varandra att det som hänt under månaden har inneburit att vi har varit med om det mesta. Och nästa månad har något annat - och för oss nytt - hänt. Det finns ju inte så många handböcker att slå i om dessa krigförande parter.

I början av missionen låg stridsaktiviteten mellan parterna på en förhållandevis låg nivå. Senare under oktober månad startades en, som vi bedömer det, höstoffensiv av 2:a kåren/BiH mellan norra delen av Doboj-fingret och Gradacac. Striderna var intensiva med upp emot 2 000 detonationer per dygn. I slutet av månaden mattades striderna av en aning och det framkom senare att BiH hade tagit terräng i norra och västra delen av Doboj-fingret. Även enheter ur NORDBAT 2 besköts och den 26 oktober genomförde bataljonen operation Amanda med känt resultat.

Den 8 november startade plötsligt en offensiv mot Stolitce-höjden i södra delen av Majevisa-området. En kort tid därefter inledde BSA beskjutning av Tuzla stad. Den pågick i nästan två veckor med, som mest, 40 granater på en dag - den 21 november. Striderna upphörde den 27 november och senare framkom att BiH hade inneslutit 80 BSA-soldater som gav upp efter 14 dagar. Ett 60-tal av dessa tillfångatogs av 2:a kåren.

I månadsskiftet november/december fick 2:a kåren en ny chef. General Sead Delic avlöste generalen Sadic. Samtidigt avtog stridsaktiviteterna i vårt område, framförallt i Majevisa-området.

Vi började få problem med veckoplanerna och andra tillstånd. Dessa skulle godkännas av Delic som sällan var anträffbar. Jag fick själv, tillsammans med kapten Handell (stf. 8:e kompaniet) uppleva att sitta arresterad hos 2:a kåren under några timmar på grund av att vi hade rekat på av BiH förbjudet område. Det hela löste sig med hjälp av 2:a kårens militärpolis.

Under december månad låg stridsaktiviteterna på en låg nivå. Dock med undantag av den 23:e då en skola i Gradacac beskötts. Fyra personer dödades och fem skadades svårt.

Under månaden kom också USA:s ex-president Jimmy Carter, efter ett utspel av Karadzic, till det forna Jugoslavien och lyckades få igång en ny fredsförhandlingsrunda.

Denna resulterade i ett avtal om vapenvila från och med den 1 januari 1995 och fyra månader framåt.

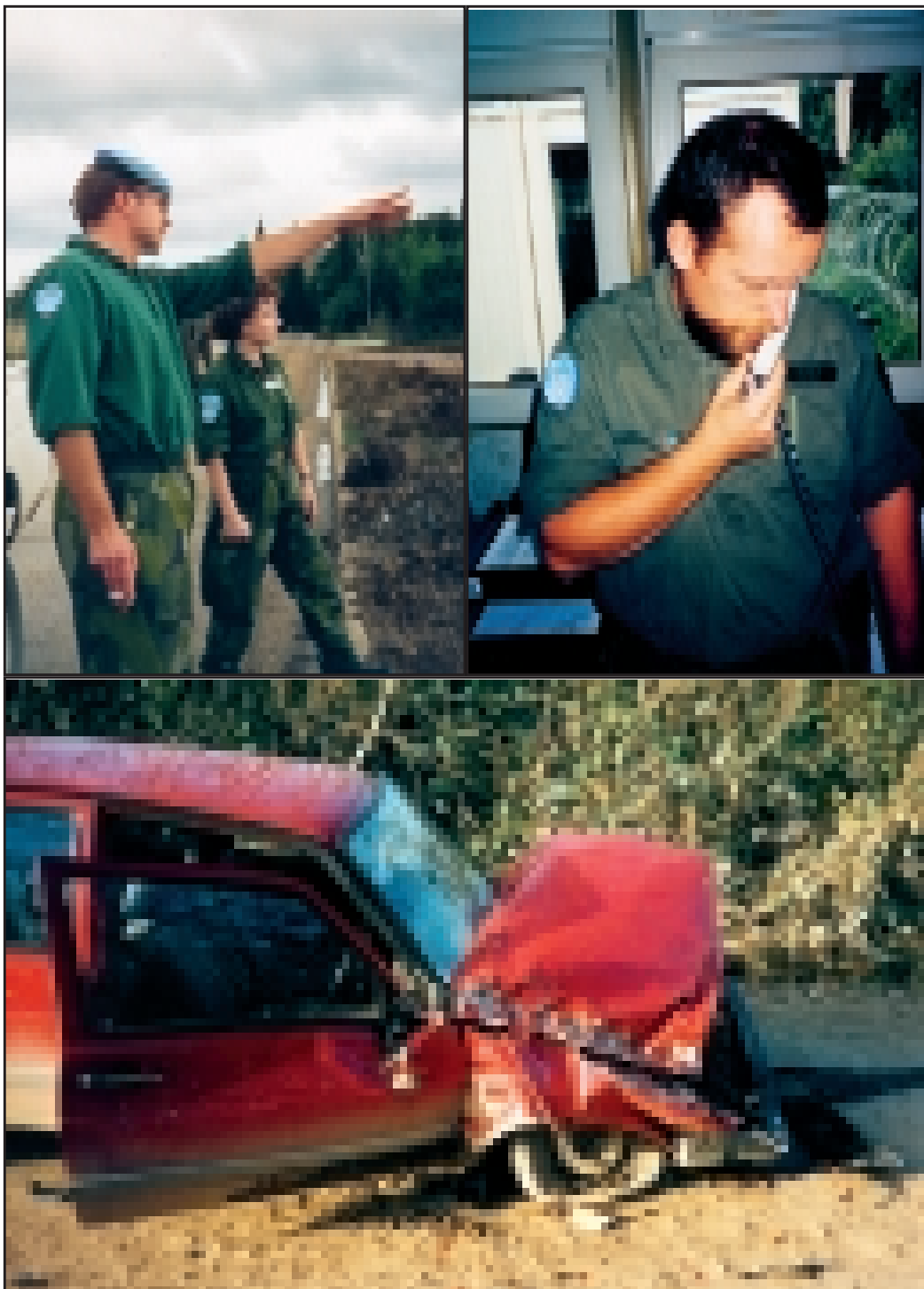
Efter förhandlingar kom en liasionofficer från BSA till Tuzla Airbase. På grund av att han anlände några dagar före avtalad tidpunkt så blockerade BiH Tuzla Airbase, samt 7:e, 8:e och 9:e kompaniernas camper.

Svaret blev att sektorn beslutade upphöra med snöröjning av konvojevägarna samt att vi använde oss av uttröttnings- och uttjatningsmetoden. Den 22 januari lämnade den serbiske officeren Tuzla Airbase och dagen efter avbröts blockaden.

Kraven från 2:a kåren mot NORDBAT 2 kvarstod dock. Endast Sierra 14 fick finnas som permanent OP, vi fick inte besöka OG-cheferna mer än en gång per vecka och över huvud taget inte besöka brigad- och bataljonschefer.

Vi fortsatte med Kampanjplan Wilma som gick ut på att föra ut underhåll till och rotera personal på de OP:n som vi ansåg vara permanenta. Genom list, fantasi och professionalism löste kompanierna uppgiften som dock tog ganska lång tid.

Personalen på ett par OP:n tvingades hålla ut i över 20 dygn med nedskurna matransoner och liknande. Kompanierna upplevde under denna tid ett överraskande stöd från lokalbefolkningen på några platser.

Den svenska regeringen agerade också under blockaden. Ambassadör Erik Pierre framförde ett krav till regeringen i Bosnien-Hercegovina om en förklaring till instängningen av svenska soldater. Det resulterade i ett möte i Visiko mellan ambassadör Pierre, general Ridderstad, överste Lundberg och generalen Rasim Delic (Bosniens ÖB) samt 2:a kårens chef general Delic.

Resultatet blev att NORDBAT 2 fick ha sju fasta OP:n förutom de sedan tidigare godkända Sierra 14 samt Victor 02 och Victor 06.

Vi fick dock fortsatt begränsad rörelsefrihet och restriktioner när det gällde att utföra humanitär verksamhet i byar och samhällen.

NORDBAT fick också i uppgift att delta i ett övervakningssystem för att fastställa vilka nationaliteter som stod bakom de mystiska flygningarna över Tuzla Airbase i mitten av februari. Men någon klarhet i frågan gick inte att få.

Under resten av vår missionstid kom allt fler indikationer på att en stramare militär struktur byggdes upp inom BiH. Samtidigt kom signaler om en politisk förändring i området med ökade spänningar mellan folkgrupper och en övergång till en mer nationalistisk, fundamentalistisk linje.

Det här innebar också spänningar mellan den politiska ledningen i Tuzla-området och den i Sarajevo.

Situationen efter att vapenstilleståndet ingicks karaktäriserades i vårt område av att skottlossning och detonationer i anslutning till konfrontationslinjen ägde rum varje dag.

Hur situationen ser ut efter den 30 april, när tiden för vapenstilleståndet går ut, gick inte att förutsäga i skrivande stund. Förhoppningsvis kommer nya förhandlingar till stånd som kan leda till någon form av fredsöverenskommelse.

Major Lennart Carnebo Chef sektion 2

Pressdetaljen

En lika ovan som oerhört stimulerande uppgift. Så kan man sammanfatta stabsredaktionens uppgift i Bosnien.

Uppdraget från Chefen var att, i första hand, förse hemmafronten med så mycket och naturligtvis korrekt information som möjligt om våra göranden och låtanden.

Nummer två och tre var att ge ut en tidning. Den föll snart till förmån för radio Dobro som det var en "hit" att få vara med och bygga upp och sända.

Grabbarna på stabsplutonen, framför allt Martin Kristensson, var guld värd i uppbyggnaden av radion.

Nummer fyra var en återkommande vecko rapport till hemmaförbanden. Fakta om läget, lite humor och sysselsättning.

Nummer fem var kontakten med världspresen som kom på besök och ringde i skarpa lägen.

Det var annorlunda att "klä om sig" från svensk, kritiskt granskande journalist till att bli en sorts informatör. Samtidigt mycket lärorikt.

Chefens åsikt "säg precis som det är så behöver du inte fundera över vad du har sagt" gjorde att vi kunde arbeta mycket öppet hemåt med tidningsartiklar, radioinslag och TV-snuttar. Att döma av den stora mängd pressklipp som kom ner från Högkvarteret så uppskattades denna vår inställning av media därhemma.

"Blindgångare" blev det dock. Som när Expressen rev upp halva Borås med en artikel om att svenskar från 10:e var inringade och utsatt för hård beskjutning av BiH vid T18. När det i själva verket handlade om de 60 serber som fick "däng" av BiH.

Expressens reporter ringde till och med och bad om ursäkt när tidningen fick klart för sig vilken blunder som hade begåtts!

När kompanierna sände i Radio Dobro var det "högt i tak". Det drevs friskt med personer och företeelser. Precis som det ska vara.

Det har sina sidor att jobba som "journalist" i en krigszon

En dag var stabsredaktionen ute i 10:es område. Naturligtvis hade vi glömt att anmäla vår närvaro.

I ett läge skulle vi filma ett FN-fordon som kom åkande i gnistrande sol och snö på vägen till Humci. Undertecknad fick order av kaptenen Hartelius: Bakåt, bakåt i en kilometer och sedan kommer du så får "Stikkan" filma.

Jag gjorde så. Dock uppmärksammade jag inte ett annat FN-fordon som kom bakom mig. Det visade sig vara Chefen 10:e med chaufför.

Han såg en ensam stabsmedlem (det finns också med i minnesvideon) som körde i basker utmed "confrontation line". När vi till slut stannade så frågade jag hans chaufför vad han hade sagt och fick svaret: Löjtnant, det går inte att upprepa och han sa det i 100 decibel!

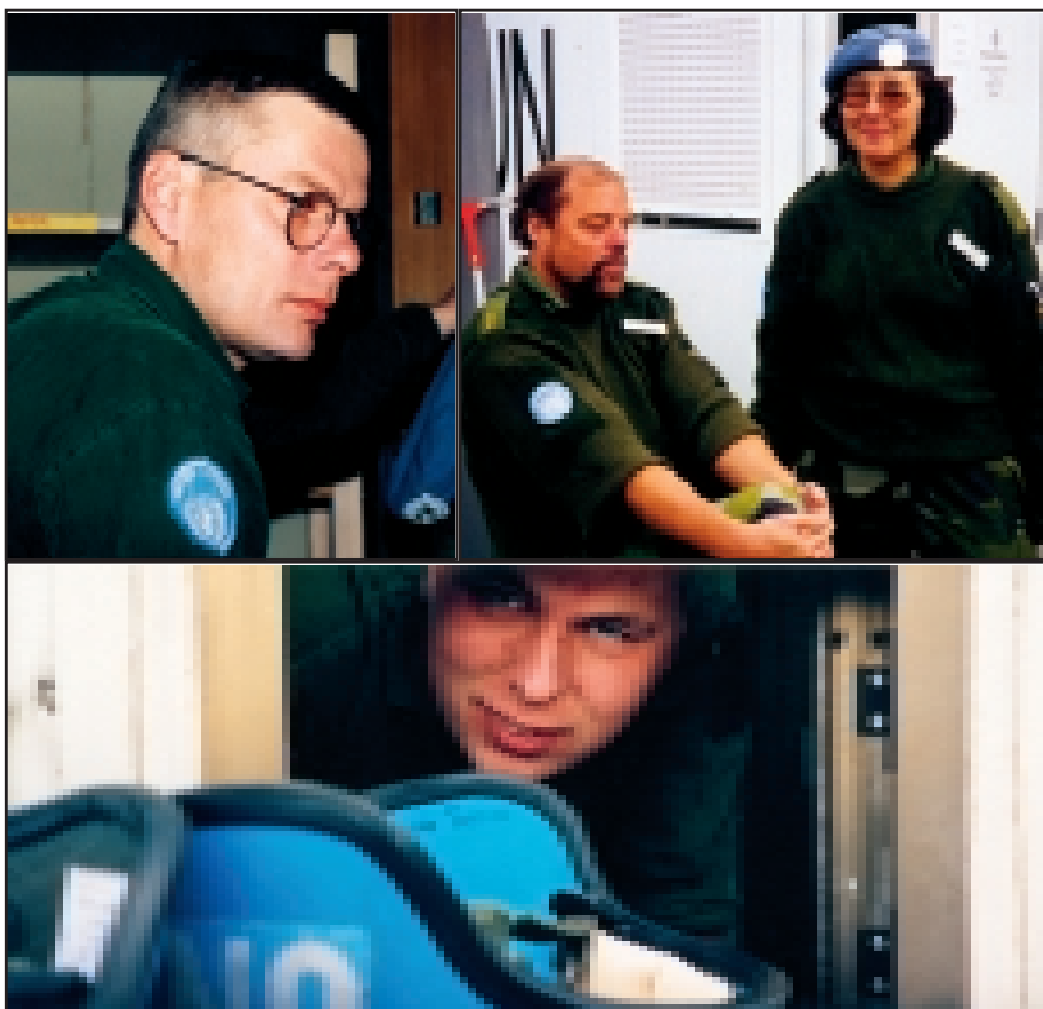

Eller när vi erbjöd TV 4:s Rolf Porseryd att redigera i vår studio.
-Hörrödu, sa han, vi är proffs och jobbar inte med amatörgrejer. Vi måste ta oss till Vitez. Jag övertalade honom att åtminstone gå med till studion och se på utrustningen. Mannen trodde då inte sina ögon: -Det är ju bättre grejer än vad vi har hemma. Julen men direktkontakt, per telefon, med Oldsberg och hans uppesittarkväll. Nyårsafton. Midgård. PX:et. Invigningen av 10:es bastu. Kvällar på 8:e och 7:e. Danskarnas mjukglass. 9:es planerande fotbollsmatch som istället blev ett krogbesök.

Vi försökte dokumentera det mesta. Som ni vet var det tufft med fototillstånd och därför kunde vi inte täcka in allt.

Lev väl, önskar

John Wiman, stabsredatkör NORDBAT 2 BA 03

NSO Zagreb

Zagrebdimman ligger tät, kroaterna kör slalom i filerna och krockar med sina stinkande rishögar. På kontoret väntar Katarina med nykokt kaffe och ett kryptiskt fax från Kristina "Travel" i Tuzla. Med gemensamma ansträngningar tyder vi det och konstaterar att Katarina måste slänga sig i bilen och försöka ta reda på en vilsekommen dansk som förmodligen finns på flygplatsen.

Samtidigt dyker en sömndrucken men glad Stefan upp, förevisande gårdagskvällens skörd av exotiska "badges" med mera. Så drar han direkt ut på sin runda i förråden för att snabba upp leveranserna till Tuzla.

Själv öppnar jag den tio dagar gamla posten från Tuzla och finner ett kort med snubbor från postmaster för att vi bistått en pank "Nordbatting" med lite DEM ur kassan. Vidare brev från Göte och Bertil med bland annat förfrågan om reservdelar till jordaniernas radar, paymaster/cashier med beställning av NORDBAT:s "vatten-traktamente", Bäckstrand med önskemål om medaljer och fler certifikat, Karl-Erik Persson med tvättmaskiner, torktumlare och "blå utrustning" på önskelistan.

Och det är "mega" bråttom med allting...

Således dags för en "raid" på HQ i Zagreb. Nytt stängande med kroater tillämpande djungelns lag i trafiken.

HQ-vakten (svenskar) gör välkomnande honnör och visar in oss på skrotgårdsparkeringen (ett privilegium!). Mr. Magrovsky ("civil" amerikansk överste) kan glädjestrålande meddela att det börjar lossna vad gäller reservdelarna till jordanierna.

Miss Renata (kroat) på General Supply hittar fel i en beställning men efter en förhandling med tre fransmän, en spanjor och en holländare går allt vägen och in i processen (ca tre veckor till leverans).

Så över till "Personell" där den ryske majoren efter viss övertalning lämnar ut medaljkrokar och certifikat. En vänlig tjeckisk major är bekymrad ty beställningen av traktamente stämmer ej överens med personal-rapporten. Efter förhandling och beslutsvända medger han att vi får ut våra traktamenten under förutsättning att jag, på hedersord, lovar att felen rättas till i efterhand. Ingen mer samverkan denna dag ty kontoren avfolkas 15.30. Tillbaka till Plezo. Stefan rapporterar att Split "inte har någon koll" på den försvunnen container, Iversen har gått i taket! Catarina samverkar med Strick i "jakten på den försvunne dansken" och hans utrustning. Så kommer dagens "sitrep" från NORDBAT 2: "Firing close"?

Något annat dramatiskt? Nej. Vi går ner i beredskap ("Pager" och mobiltelefon) och sänder vänliga tankar till BA 03 från oss som jobbade på NSO.

Från Plezo till Tuzla

UNPROFOR har 39 000 militärer och cirka 4 000 civila från ett 40-tal länder i det forna Jugoslavien. Av dessa utgör NORDBAT 2 och övriga svenskar cirka tre procent. Lägg till en enorm byråkrati och att det tar en vecka att resa mellan Zagreb och Tuzla om man inte lyckas tränga sig in på någon av de prioriterade FN-flygningarna.

Visserligen kan man kommunicera per telefon och fax men förbindelserna är bristfälliga och väntetiderna är irriterande långa. Då kan det vara bra att ha "en man" vid HQ i Zagreb. NORDBAT 2:s folk i Zagreb var övlt Alv Svensson, som står bakom dessa rader, underhållsbefälet fk Stefan Flender och resebefälet fk Catarina Johansson.

De flesta ärenden vi hade uppe i Zagreb rörde försörjning och leveranser från den enorma bakre underhållsbasen vid den internationella flygplatsen Pleso som ligger ungefär 15 kilometer utanför Zagreb. För vår del däruppe gällde det att bevaka att NORDBAT 2:s beställningar hamnade i rätt "papperskvarn" och att prioriteringarna, så långt det var möjligt, var till NORDBAT 2:s fördel. Möjligt var det, men inte helt lätt.

När "papperskvarnen" hade malt färdigt gällde det att se till att rätt saker blev rätt lastade på rätt transportmedel till Tuzla och NORDBAT 2. Transporterna gick oftast till Split och vår enhet där för omlastning och vidare färd norrut.

Därutöver hade vi en jämn ström av små grupper eller enskilda svenskar och danskar vars resor och förläggning skulle planeras, beställas och genomföras.

Då och då fungerade vi som bank och betalar ut DEM till svenskar som passerade eller vistades i Zagreb. Dessutom fungerade vi som upplysningscentral och hanterade de mest skilda ting. Vi hade ett mycket gott samarbete med de norska representanterna som var våra grannar även i Zagreb.

Kontoren hade vi, precis som nere i Split, i containerbyggnader ute på Pleso-basen, en bas som är flera kvadratkilometer stor. Det är en före detta jugoslavisk militärbas vars anläggningar disponerades av FN. Förnödenheter av alla de slag hade förts dit från hela världen. Pleso-basen kryllade av folk från ett otal länder, dels "bofast" befolkning, dels personal som roterade via Pleso.

Av kriget såg vi inte mycket frånsatt att vissa områden var minerade. När jag besökte den fantastiska nationalparken Litvice - belägen i "Sektor Nord" på gränsen mellan Kroatien och Bosnien så fick jag dock uppleva ödelagda byar där människorna hade drivits bort från en landsbygd som visserligen erinrar om svenskt 30-, 40-tal men ändå erbjuder goda förutsättningar för ett drägligt liv.

Det var mycket sorgligt att se ett vackert, men av för mig obegripliga skäl, skövlat landskap.

Alv Svensson
övlt, CO National Support Office Zagreb.